

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

ČESKÁ
KARDIOLOGICKÁ
SPOLEČNOST

SESTRA JAKO PORADCE K ÚPRAVĚ ŽIVOTOSPRÁVY U PACIENTŮ S NEMOCEMI SRDCE A CÉV

AUTOŘI: ŠEDO VÁ LENKA, TÓTHOVÁ VALÉRIE, OLIŠAROVÁ VĚRA

Současný stav edukace – výsledky národního šetření 1

- dotázaní občané uváděli, že ve více než 70 % jim informace o ovlivnitelných rizikových faktorech poskytuje lékař, **sestra tak činí ve 25%**;
- **zdravotně výchovné poradenství je cíleně mířeno především na osoby starší 60 let**, tedy osoby, které se většinou s nějakou kardiovaskulární chorobou léčí. Nižší věkové kategorie (zejména 40 - 49 let) jsou v tomto poradenství spíše opomíjeny;
- průměrná délka jednoho **zdravotně výchovného poradenství je podle občanů 10 minut**, kratší dobu však zabírá v ordinacích praktických lékařů;
- z pohledu ovlivnitelných rizikových faktorů bylo prokázáno, že zdravotně výchovné poradenství zaměřené na:
  - výživu podstoupilo 50,8 % dotázaných občanů,
  - domácí měření krevního tlaku podstoupilo 51,0 % občanů,
  - zlepšení fyzické aktivity podstoupilo 52,9 % občanů,
  - odvykání kouření podstoupilo 43,9 % občanů,
  - omezení nadužívání alkoholu podstoupilo 36,0% občanů,

Současný stav edukace – výsledky národního šetření 2

- **80 %** občanů považuje informace o **ovlivnitelných rizikových faktorech za užitečné** – nejvíce si cení informací o zanechání kouření a omezení stresu;
- **80 %** občanů má možnost oblast úpravy životosprávy konzultovat v ambulancích svých ošetřujících lékařů s lékařem či sestrou. Z toho lze obecně dedukovat, že informativní charakter zdravotní edukace je na dobré úrovni;
- **50 %** občanů tvrdí, že je lékař či sestra **nemotivují** k udržení optimální tělesné váhy ev. hubnutí, zanechání kouření ani k pravidelné fyzické aktivitě či k duševní hygieně – omezení stresu apod.
- **bylo prokázáno, že v primární zdravotní péči je úpravě a dodržování životosprávy věnováno méně úsilí, než je tomu v ordinacích ambulantních specialistů.**

K čemu výsledky přispěly?

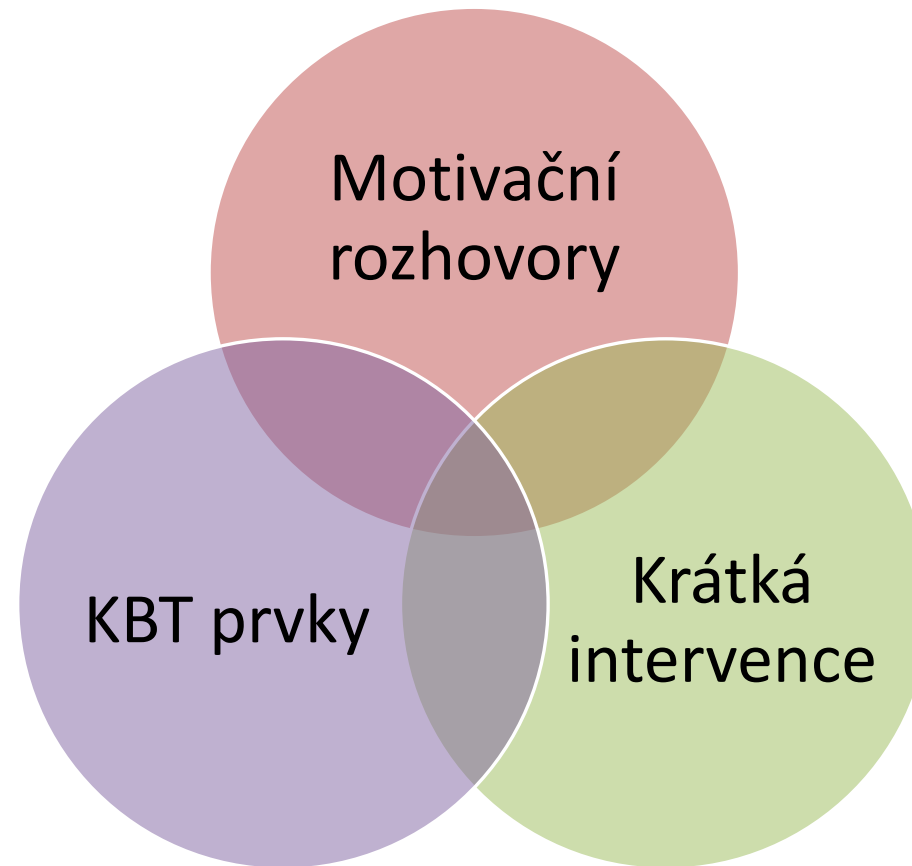

Experimentální studie – intervence řízená sestrou

Poradenská činnost sestry:

- 1) Motivační rozhovory
- 2) Krátká intervence
- 3) Prvky KBT

- Interdisciplinární tým

Experimentální studie - metodika

- Celkem 76 probandů, z čehož bylo 32 mužů a 44 žen
- Věkový průměr byl 58 let, minimum 27 a maximum 83 let, modus 62 let a směrodatná odchylka 12.
- Kontrolní soubor tvořilo 31 probandů, z čehož bylo 16 žen a 15 mužů.
- Hodnoty antropometrických měření, biochemie – krevní tuky, cukr
- QoL (SF 36), dotazník Procesů změny.

Naším cílem bylo zjistit, zda poskytovaná intervence v úpravě životosprávy bude mít vliv na vybrané zdravotní hodnoty.

Výsledky intervencí

Tabulka č. 1 - Rozdíly v průměrných hodnotách jednotlivých proměnných
krátké intervence

	experimentální (N=76)		kontrolní (N=31)		<i>rozdíly mezi měřeními</i>	
	1. měření	2. měření	1. měření	2. měření		
BMI	29,54	28,84	29,85	29,46	0,70	0,38
Celkový tuk	35,20	34,70	36,03	35,60	0,50	
TK - systolický	135,54	129,45	132,45	130,26	6,09	2,19
TK - diastolický	80,11	79,86	83,13	83,29	0,25	-0,16
Cholesterol	5,39	5,29	5,45	5,33	0,10	0,12
HDL Cholesterol	1,77	1,71	1,57	1,57	0,06	0,00
LDL Cholesterol	2,95	2,96	3,13	3,09	-0,01	0,04
Triacylglyceroly	2,05	1,88	1,52	1,71	0,17	-0,19
Glykemie	5,94	5,69	5,63	5,57	0,24	0,06

Tabulka č. 2 – Testování rozdílů proměnných v krátké intervenci – Wilcoxon
Signed Rank Test

	Test Statistics ^a				<i>effect size r</i> (0)	<i>effect size r</i> (1)	<i>velikost efektu</i> (0)	<i>velikost efektu</i> (1)
	skupina							
	0 experimentální		1 kontrolní					
Z	Asymp. Sig. (2- tailed)	Z	Asymp. Sig. (2-tailed)					
BMI	-5,705	,000	-2,471	,013	0,654	0,444	velký	střední
Celkový tuk	-2,77	,006	-1,873	,061	0,322		střední	
TK systolický	-3,419	,001	-1,462	,144	0,392		střední	
TK diastolický	-0,454	,650	-0,075	,940				
Cholesterol celkový	-1,487	,137	-0,853	,394				
HDLcholesterol	-0,943	,346	-0,06	,952				
LDLcholesterol	-0,067	,946	-0,323	,746				
Triacylglycerol	-0,328	,743	-0,844	,399				
Glykémie	-2,702	,007	-1,896	,058	0,312		střední	
a. Wilcoxon Signed Ranks Test b. Based on positive ranks. c. Based on negative ranks.								

Vedení intervence mělo u experimentální skupiny velký vliv na index BMI a středně velký vliv na celkový tuk, hladinu glykémie a systolický tlak krve. U kontrolní skupiny však také došlo po druhém měření ke statisticky významné změně rovněž u indexu BMI (se středním efektem účinku) a to také ke snížení měřené hodnoty.

Dotazník Procesů změny

Tabulka č. 3 - Rozdíly v průměrných hodnotách jednotlivých procesů změny

	experimentální		kontrolní		rozdíly mezi měřeními	
	před	po	před	po		
ZNALOSTI	2,82	3,03	2,69	2,91	-0,21	-0,22
RIZIKO	3,14	3,08	2,79	2,94	0,05	-0,15
DŮSLEDKY	2,81	2,85	2,74	2,94	-0,04	-0,19
BENEFITY	3,37	3,32	3,06	3,06	0,05	0,00
ZDRAVÍ	2,93	3,03	2,82	2,86	-0,10	-0,04
ALTERNATIVY	3,23	3,34	3,18	3,36	-0,12	-0,18
PODPORA	2,71	2,88	2,74	2,77	-0,17	-0,03
ODMĚNY	2,94	3,09	2,83	2,87	-0,15	-0,04
ZÁVAZKY	3,51	3,60	3,23	3,45	-0,09	-0,22
UPOMÍNÁNÍ	2,80	2,88	2,80	2,81	-0,08	-0,01
					<i>exp.</i>	<i>kon.</i>

QoL – SF 36

Tabulka č. 4 - Hodnocení domén kvality života v experimentální a kontrolní skupině

	Test Statistics ^a							
	skupina				effect size r (0)	effect size r (1)	hodnocení velikosti r (0)	hodnocení velikosti r (1)
	0 experimentální		1 kontrolní					
pretest - posttest	Z	Asymp. Sig. (2-tailed)	Z	Asymp. Sig. (2-tailed)				
PF fyzická činnost	-3,865	,000	-1,821	,069	<i>0,440</i>		střední	
RP omezení pro fyzické problémy	-2,278	,023	-1,268	,205	<i>0,260</i>		malá	
BP tělesná bolest	-2,001	,045	-1,433	,152	<i>0,228</i>		malá	
GH celkové zdraví	-3,061	,002	-1,298	,194	<i>0,349</i>		střední	
VT energie/únava (vitalita)	-0,856	,392	-0,061	,951				
SF společenské fungování	-1,838	,066	-0,214	,831				
RE omezení pro emoční problémy	-1,353	,176	-0,52	,603				
MH emoční pohoda (duševní zdraví)	-2,738	,006	-0,083	,934	<i>0,312</i>		střední	
FYZOBL fyzická oblast	-3,886	,000	-1,615	,106	<i>0,443</i>		střední	
DUSOBL duševní oblast	-2,915	,004	-0,288	,773	<i>0,332</i>		střední	

a. Wilcoxon Signed Ranks Test

b. Based on negative ranks.

c. Based on positive ranks.

Závěr

- Výsledky experimentální studie prokázaly, že zdravotní poradenství poskytované sestrou může vést ke zlepšení životního stylu pacienta v mnoha dimenzích.
- Zdravotně výchovná kompetence sestry je ustanovená legislativou, tato kompetence není užívaná v plném rozsahu.
- V současné době se můžeme diskutovat o připravenosti sester na přijetí role poradce ve zdravotně výchovném procesu u pacientů s civilizačními chorobami.

Příspěvek se vztahuje k výzkumnému grantovému projektu, který je podpořen z programového projektu Ministerstva zdravotnictví ČR s reg. č.15-31000A

Děkuji za Vaší pozornost

Mgr. Lenka Šedová, Ph.D.

Ústav ošetřovatelství, porodní asistence a neodkladné péče
Centrum prevence civilizačních chorob
U Výstaviště 26
370 05 České Budějovice
e-mail: lshedova@zsf.jcu.cz